

Κείμενο 1 Μη λογοτεχνικό

Η παράδοση

Όσες αλλαγές κι αν έχουν γίνει στη σύγχρονη ζωή, η πρόοδος μας εξακολουθεί να εννοείται και να ορίζεται ως εθνική υπόθεση. Δεν μπορούμε, όμως, να μιλάμε για εθνική πρόοδο χωρίς εθνικής ανεξαρτησία, χωρίς ιδιαίτερη εθνική πολιτισμική δημιουργία και, τελικά, χωρίς εθνική οντότητα. Παντα στην ιστορία μας η παράδοση συνέβαλλε σε αυτό. Αν δεν είχαμε ιστορική μνήμη και συνείδηση, αν δεν είχαμε την ηθική θωράκιση της παράδοσης, είναι σχεδόν βέβαιο ότι το έθνος δε θα είχε επιβιώσει κατά τις ιστορικές περιόδους της σφοδρής δοκιμασίας. Σε αυτές τις ιστορικές περιόδους ο Έλληνας αντλήσε το ψυχικό σθένος αντίστασης από την παράδοσή του και από αυτήν αναδείχτηκαν τελικά οι αναγεννητικές δυνάμεις. Ο πολιτισμός στις μέρες μας δοκιμάζεται και απειλείται με αφομοίωση, ακόμη και με μελλοντική εξαφάνιση από την εξάπλωση, με ανισους όρους, μιας παγκόσμιας πολιτιστικής ομοιομορφίας που επιχειρούν να επιβάλλουν ισχυρά τεχνολογικά και οικονομικά έθνη. Για να διατηρήσουμε, λοιπόν, την πολιτιστική μας ιδιαιτεροτητα και να μην αφελληνιστούμε, είναι ανάγκη να ανατρέξουμε στην αυθεντικότητα του παραδοσιακού μας πολιτισμού και αξιοποιώντας την πολιτισμική μας περιουσία να διαμορφώσουμε το παρόν και να προδιαχραψουμε με σιγουριά το μέλλον.

Σίγουρα η παράδοση συμβάλλει και στην αυθεντικότερη έκφραση του πολιτισμού ενός έθνους, είναι η πνευματική του ζωή, η παρελθούσα και η σύγχρονη. Η πνευματική ζωή περιλαμβάνει τα διανοητικά επιτεύγματα ενός λαού, εφόσον δεχόμαστε ότι αυτή αποτελεί τις ρίζες, τα θεμέλια πάνω στα οποία οικοδομείται κάθε νέο επίτευγμα, αποτελεί την πολυτιμότερη υποθήκη για την πρόοδό του στον τομέα αυτό. Και η δική μας πνευματική παράδοση είναι ανεκτίμητης αξίας. Ο φιλοσοφικός στοχασμός της αρχαιότητας, το δράμα και τα αρχέτυπα δημιουργημάτων της κλασικής αρχιτεκτονικής και πλαστικής, ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός, ο Νεοκλασικισμός, τα δημοτικά μας τραγούδια και τα αριστουργήματα της λαϊκής μας τέχνης αποτελούν μερικές από τις μοναδικές στον κόσμο εκφράσεις της πνευματικής μας παράδοσης. Τα δημιουργήματα αυτά συνετέλεσαν όχι μόνο στη δική μας, αλλά, κατά καιρούς, και στην πρόοδο του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Είναι δε τόσο ανεξάντλητη η προσφορά τους, που ακόμη και σήμερα, ή μάλλον κυρίως σήμερα, λόγω της πνευματικής καθίζησης και της ακαλαισθησίας που επικρατεί, έχουν πολλά να συνεισφέρουν στην πνευματική μας πρόοδο. Μπορούμε να διδαχτούμε τρόπους σκέψης, να εμπνευστούμε ιδέες, να παραλλαξουμε μοτίβα, να ανασυνθέσουμε στοιχεία, να αντλησουμε γνώση και εμπειρία χρήσιμη όχι μόνο για την κατανόηση, αλλά και για την εξέλιξη της πνευματικής δημιουργίας. Αρκεί, βέβαια, να τα μελετήσουμε με ευλάβεια και επιμέλεια.

Αναμφίβολα και η πνευματική και η καλλιτεχνική δημιουργία ευνοούνται από τους θεσμούς και το πολίτευμα της κοινωνίας. Ειδικότερα, σε συνθήκες φιλελεύθερου και δημοκρατικού πολιτεύματος παρατηρείται πρόοδος σε όλους τους τομείς επειδή συντρέχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις ώστε να αναπτύσσει ελεύθερα ο πολίτης όλες τις δημιουργικές πρωτοβουλίες και δραστηριότητες του. Η δημοκρατία στην Ελλάδα έχει πολύ βαθιές ρίζες. Σε αυτόν εδώ το χώρο γεννήθηκε και λειτουργήσε ως πρότυπο πολιτεύματος. Στις δύσκολες συνθήκες του τουρκικού ζυγού διατήρησε την άμεση μορφή της ως κοινοτική αυτοδιοίκηση. Και στα χρόνια της εθνικής παλιγγενεσίας ο ελληνικός λαός αγωνίστηκε για τη θεσμική κατοχύρωση της με τα Συντάγματα του αγώνα, γιατί πίστεψε πως μόνο σε δημοκρατικές συνθήκες είναι δυνατή η πρόοδος του. Αυτή η παραδοσιακή ευαισθησία του Έλληνα για ελευθερία, δικαιοσύνη και δημοκρατία αποτελεί την καλύτερη εχχύση για την πρόοδό του, επειδή η δημοκρατία έχει άρρηκτη σχέση με την πνευματική εξέλιξη, την ηθικότητα και την ευημερία πολιτών και κοινωνιών.

Τέλος, στην εποχή μας η ευημερία εξαρτάται, κατά κύριο λόγο, από την οικονομική ανάπτυξη των εθνών. Για αυτό και όλοι πασχίζουν με κάθε τρόπο να βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση, να εκσυγχρονίσουν τις μεθόδους και τις τεχνικές παραγωγής, να αυξήσουν το εθνικό εισόδημα. Σε αυτήν τη διαδικασία, όσο αντιφατικό κι αν ακούγεται, μπορεί να έχει και η παράδοση τη συνεισφορά της. Υπάρχουν ορισμένοι κλάδοι της οικονομίας στους οποίους από παράδοση, κάθε λαός έχει ιδιαίτερη εμπειρία και επιδοση. Ο ελληνικός λαός παραδοσιακά διακρίθηκε στη ναυτιλία, στο εμπόριο, τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την υφαντουργία, την κατασκευή κοσμημάτων κ.τ.λ Η δημιουργική, λοιπόν, αξιοποίηση αυτής της εμπειρίας μπορεί να αποφέρει σημαντικά οφέλη στην οικονομική μας προοδο.

Σε. Κούτρας, πειστικός λόγος

Εκδ. Σαββαλας, σελ. 279-281

Κείμενο 2 (λογοτεχνικό κείμενο)

Κική Δημουλά

Βρετανικό μουσείο (Ελγίνου Μάρμαρα)

Στην ψυχρή του Μουσείου αίθουσα

την κλεμμένη ωραία, κοιτώ

μοναχή Καρυάτιδα.

Το σκοτεινό γλυκύ της βλέμμα

επίμονα εστραμμένο έχει

στο σφριγηλό του Διονύσου σώμα

(σε στάση ηδυπαθείας σμιλευμένο)

που δύο βήματα μόνον απέχει.

Το βλέμμα το δικό του έχει πέσει

στη δυνατή της κόρης μέση.

Πολυετές ειδύλλιον υποπτεύομαι

τους δύο αυτούς να χει ενώσει.

Κι έτσι, όταν το βράδυ η αίθουσα αδειάζει

απ τους πολλούς, τους θορυβώδεις επισκέπτες,

τον Διόνυσο φαντάζομαι

προσεκτικά απ τη θέση του να εχειρεται

των διπλανων γλυπτών και αχαλμάτων

την υποψία μην κινήσει,

κι όλος παλμό να συρεται

τη συστολή της Καρυάτιδας

με οίνον και με χάρδια να λυχίσει.

Δεν αποκλείεται όμως έξω να χω πέσει.

Μιαν άλλη σχέση ίσως να τους δenei

πιο δυνατή, πιο πονεμενη:

Τις χειμωνιατικες βραδιές

και τις εξαισιες του Αυγούστου νύχτες

τους βλέπω,

απ τα ψηλά να κατεβαίνουν βάθρα τους,

της μέρας αποβαλλοντας το τυπικό τους ύφος,

με νοσταλγίας στεναχμούς και δάκρυα

τους Παρθενώνες και τα Ερεχθεια που στερήθηκε

στη μνήμη τους με πάθος ν αναχειρουν.

Ποιηματα, Ίκαρος

Θέματα

A. Να αποδώσετε το περιεχόμενο των δυο πρώτων παραγράφων σε περίπου 60 λέξεις.

Μον. 15

B. 1. Στην τρίτη παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε τον τρόπο οργάνωσης τεκμηριώνοντας την απάντησή σας σημειώνοντας τις κατάλληλες διαρθρωτικές λέξεις.

Μον. 8

B. 2. Μελετώντας την τελευταία παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε το βασικό ισχυρισμό του συγγραφέα και έπειτα να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφέροντας τα αντίστοιχα μέσα.

Μον. 10

Β. 3. "Όσες αλλαγές...εθνική υπόθεση." Στο απόσπασμα αυτό να εντοπίσετε τον τρόπο σύνδεσης των προτάσεων και έπειτα να αναφέρετε τι προσδίδει στο νόημα του κειμένου.

Μον. 10

Β. 4. Στην 1η παράγραφο του κειμένου να εντοπίσετε τα ρηματικά πρόσωπα και να αναφερθείτε στο ρόλο τους ως προς το επικοινωνιακό αποτέλεσμα.

Μον. 7

Β. 5.να δώσετε τα συνώνυμα των λέξεων που ακολουθούν (1η παράγραφος) : ορίζεται, πρόδος, οντότητα, αναδείχτηκαν, μελλοντική.

Μόν. 5

Γ. Στο ποίημα της Κικλής Δημουλά γίνεται λόγος για τη "νοσταλγία" των αγαλμάτων και την επιθυμία τους για επιστροφή στην πατρίδα. Να παρουσιάσετε το συναισθηματικό κλίμα αξιοποιώντας τους κατάλληλους κειμενικούς δείκτες. Έπειτα, με δεδομένο ότι σε πολλά μουσεία του εξωτερικού υπάρχουν πολλά ελληνικά έργα τέχνης, να παρουσιάσετε την άποψή σας, αν πρέπει να επιστραφούν στη χώρα μας. (150 λέξεις)

Μον. 15

Δ. Ως εκπρόσωπος του δεκαπενταμελούς συμβουλίου του σχολείου σας καλείστε να εκφωνήσετε μια ομιλία στην οποία θα αναφέρεστε στη συνεισφορά της παράδοσης ειδικά σε μια σύγχρονη, παγκοσμιοποιημένη κοινωνία των αλληλεπιδράσεων και στην πορεία να προτείνετε τρόπους με τους οποίους οι νέοι θα αποκτήσουν μια υγιή σχέση με αυτήν.

(350-400 λέξεις)

Μον. 30